

Alex Serediak, vergeten bevrijder van Zwolle

Alex Serediak (links) en zijn vader. Bron: Patricia Farrus

Alex Serediak heeft geen straatnaam in Zwolle, zoals Leo Major. Er is geen plantsoen naar hem genoemd, zoals voor Welly Arsenault. Toch droeg hij in niet geringe mate bij aan de bevrijding van de Overijsselse hoofdstad in april 1945. Hij verloor er zijn leven. Net als [Thom Thomas](#) is Serediak bij Zwolle gesneuveld, maar zijn naam komt nauwelijks terug in de Zwolse annalen, terwijl het verhaal van 'bevrijder' Leo Major tot mythische proporties is gegroeid.

In 2019 stak [Edwin van der Wolf](#) veel tijd in de zoektocht naar familie van Alex Serediak, die op 14 april 1945 de dood vond bij Ittersum. Van der Wolf is een van de hardwerkende vrijwilligers van het [Informatiecentrum Canadese begraafplaats](#) in Holten.

Om Serediak te vinden belde hij alle mensen met die achternaam in de omgeving van Edmonton in Canada. De belronde langs meer dan 20 Canadezen bleef vruchteloos. Niemand was bekend met het in Zwolle omgekomen familielid. Pogingen om via het genealogieplatform [Ancestry](#) in contact te komen met stamboomonderzoekers bleven vruchteloos. De onderzoekers die Serediak in hun stamboom hadden opgenomen, reageerden niet op herhaalde verzoeken om informatie. Soortgelijke zoekslagen via Facebook waren net zo vruchteloos.

Van der Wolf zocht vervolgens hulp van de regionale afdeling van de nationale Canadese omroep CBC. Dat leidde tot resultaat. CBC traceerde Patricia Farris, achternicht van Serediak. Alex Serediak is de oom van haar moeder.

Farris kende het verhaal van haar oudoom en haar familie had het graf van Alex in Holten al bezocht, in 2016. Desalniettemin was ze diep getroffen door de moeite die Van der Wolf had gedaan om haar te traceren.

Farris wist dat haar oudoom op de Canadese Begraafplaats in Holten was begraven. Dat is lang niet altijd het geval. Familieleden weten vaak wel iets, maar vaak zijn de gegevens over de laatste rustplaats uit het collectieve geheugen gewist – en soms zijn de verhalen over de manier waarop iemand is gesneuveld niet meer dan een gekleurde en fantasievolle invulling van een vervaagde herinnering.

In 2016 stelde Canadese nationaal archief (Library and Archives Canada) in 2016 de 'service files' van de in de Tweede Wereldoorlog gesneuvelde militairen beschikbaar stelde voor genealogisch onderzoek. De dossier bevatten geselecteerde documenten uit de dossiers die vaak vele honderden pagina's omvatten.

In het verleden moesten gerichte verzoeken worden gedaan bij Library and Archives in Ottawa om dossiers van soldaten in te zien. Het kon weken tot maanden duren voordat de dossiers beschikbaar kwamen. Nu is een betrekkelijk eenvoudige zoekslag via [ancestry.ca](#) genoeg om dossiers van soms wel 100 pagina's te kunnen inzien met verrassende details over de betrokken militairen. Het genealogiepakket van Serediak omvat 64 pagina's. Uit het dossier komt het beeld naar boven van een jongen van Oekraïense

komaf. Bruine ogen, bruin haar, 1.76 meter lang en 73 kilo zwaar. In zijn dossier staan verschillende geboortedata vermeld. Serediak zelf meldt bij zijn aanmelding in 1944 en in zijn soldijboekje 25 juli 1920 als zijn geboortedag.

Alex was op zijn 14e van school gegaan om op de boerderij en later in de mijnen aan het werk te gaan. Later kreeg hij een baan als elektricien bij de vliegtuigfabriek Boeing in Vancouver.

Hij had geen bijzondere interesses en bij zijn keuring vielen ook geen capaciteiten op, die hem geschikt maakten voor bijzondere legeronderdelen. Geschikt als infanterist, vond officier E.J.

Kebblewhite bij de keuring op 3 mei 1942.

M.F.M. 268
50M-9-44 (5615)
H.Q. 1772-39-196

**CANADIAN PACIFIC
TELEGRAPHS**

HB FILE H.Q. 405-S-32,936

CASUALTY (REPORT DELIVERY) OTTAWA 21 APRIL 1945

TO:- MR SAM SEREDIK
12138 39TH ST
BEVERLY
EDMONTON ALTA

7557-2 REGRET DEEPLY K3248 PRIVATE ALEXANDER SEREDIK
HAS BEEN OFFICIALLY REPORTED KILLED IN ACTION FOURTEENTH APRIL
1945 STOP YOU SHOULD RECEIVE FURTHER DETAILS BY MAIL DIRECT
FROM THE UNIT IN THE THEATRE OF WAR STOP TO PREVENT POSSIBLE
AID TO OUR ENEMIES DO NOT DIVULGE DATE OF CASUALTY OR NAME
OF UNIT

PREPAID

DIRECTOR OF RECORDS 4

Het telegram aan de vader van Alex Serediak waarin hij las dat zijn zoon was gesneuveld. Bron: Library and Archives Canada; Ottawa, Canada; Service Files of the Second World War – War Dead, 1939-1947; Series: RG 24; Volume: 27010

Hij had zich in augustus 1941 gemeld, toen hij was opgeroepen op basis van de nationale Canadese mobilisatie. In februari 1943 werd hij ontslagen uit de dienst, toen hij in Nanaimo (British Columbia) in het ziekenhuis lag om aan zijn ontstoken keelamandelen te worden

geholpen. *“Unable to meet required military physical standard”*, werd in zijn dossier vermeld op 30 januari 1943.

Maar in mei 1944 werd hij alsnog fit genoeg bevonden om in de gelederen te worden opgenomen. In december 1944 werd hij naar het Verenigd Koninkrijk verscheept en twee maanden later, op 23 februari 1945, kwam hij op het Europese vasteland. Hij was ingedeeld bij het *Canadian Scottish Regiment*.

Op 14 april trokken de *Canscots*, zoals het regiment kortheidshalve werd genoemd, vanuit Den Nul in de richting van Zwolle. Het leek een leuk voorjaarsstochtje, afgaande op de beschrijving in de war diary. *“The trip was long and full of delightful scenery”*, aldus de dagboekschrijver van het regiment. Het regiment verzamelde zich ten zuiden van Zwolle, waar de Zuthemerweg uitkomt op de Wijheseweg. De *Canscots* trokken achter Regina's (*Regina Rifle Regiment*) de stad door, zonder enig oponthoud. De vijandelijke troepen hadden zich al terug getrokken naar het westen, over de IJssel. De *Canscots* namen posities in bij Frankhuis, ten noorden van de stad.

De laatste twee meldingen in de war diary op 14 april zijn:

“Casualties Other Ranks: Killed 2 Wounded 2.”

De twee gesneuvelden zijn Alex Serediak en [Thomas Thomas](#).

Hoe Serediak sneuvelde is niet duidelijk. Zijn stoffelijk overschot werd tijdelijk begraven in de Protestantse Begraafplaats

in Raalte. Op 5 februari 1946 kreeg hij een definitieve rustplaats op de Canadese militaire begraafplaats in Holten.

Het graf van Alex Serediak op de Canadese Begraafplaats in Holten. Bron: Jan Braakman

Patricia Farrus, de achternicht van Alex Serediak, wist niet zo veel over haar oudoom te vertellen. Ze had haar moeder wel eens over Alex horen praten, maar eigenlijk hadden ze geen enkele informatie. “Mijn moeder vertelde dat er foto’s van hem waren, maar dat was het zo ongeveer. Ze hebben nooit gehoord wat er gebeurd was. Ze hoorden alleen maar dat hij in de oorlog overleden was”, [vertelde ze vorig jaar aan CBC-nieuws](#), nadat Edwin van der Wolf haar had gevonden.

Thomas Thomas kreeg in 2020 een plaquette in wijkcentrum Het Anker in Westenholte. Voor Alex Serediak werd een plaquette geplaatst bij het monument voor gesneuvelde piloten aan de Pilotenlaan in Zwolle-Zuid. Pas 75 jaar na de bevrijding van Zwolle. Serediak ligt in Holten in plot 5, rij B, graf 5.

Dit is een bewerkte versie van een artikel van mijn hand in het [Zwols Historisch Tijdschrift](#).

©2020 Jan Braakman